

Aleksej Vasiljevič Koljcov.

Kritiško-biografska črtica. — Spisal Anton Erjavec.

Kakor bi po bakhantični noči stopil v mladi zrak, ožarjen z ognjem rožne zarje — tako čuti senzitivni moderni človek, ko vzame v roke ljudskega poeta, kakršen je Koljcov. Detelja zacvete na bohotnem vrtu, okno se otvori in med rožmarinom se smeji obraz device — to je poezija. Človek pozabi za trenotek, da živi v dekadentni dobi, ki po beznicah išče „rože poezije“, in je neizrečno vesel mladega jutra in črne, blagoslovljene zemlje in trdih kmečkih rok. Zave se, da le pod milim božjim svodom diha poezija in ne v smradu izgubljenega življenja.

A. KOLJCOV

Zdi se, da moderna poezija že prihaja do istega zaključka. Iz umazanega kaosa se bolj in bolj lušči zrno čiste in resnične poezije — tako pri Francozih, Nemcih in tudi med nami. Aleksandrov, ki se je prezgodaj odslovil od nas, je prvi med modernimi — po zgledu Koljcova — hodil čez domača polja, poslušal škrjanca in razmišljal cvet na polju.

Skrjančki, polja cvet,
to bil je vaš poet...

Za njim Zupančič. Ko je izpel „časo opojnosti“, se je vrnil na dom in zakrožil belokranjsko pesem. In tudi Silvin Sardenko je poromal na svoje Posavje in je zapel „kot kolednik sveto noč“.

Tako se vedoma vračajo naši moderni drug za drugim k rodni grudi, da slišijo njeno pesem in jo

oznanijo svetu. Vzornik je bil marsikomu izmed njih sin ruske stepe, ki je morda poleg Roberta Burusa in Tarasa Sevčenka, najbolj naroden pesnik. Krčevito je objemal grudi domovine. Njegova poezija se mi zdi kakor zelena stepna ruša, pripeta s tisoč vlakenci na sosednjo prst. Rus ljubi svojo stebo in blagoslavlja zeleno rušo na njej, zato je v svetem spominu ohranil tudi poezijo Koljcova. Koljcov se je pojavil, ko sta bila v največji slavi Puškin in Lermontov in cela vrsta drugih kipečih talentov. Pa vendar poleg njih ni zatemnela slava poeta samouka. Preveč presrčna in poznana je bila pesem, ki jo je pel stepin sin, zato je Rus zabiti ni mogel. — O tej pesmi, nepozabljeni in nepozabni, hočem pripovedovati. A da razumemo in cenimo pesem, spremimo najprej poeta od rojstva do groba. Življenjepis bolje očrta vsakega resničnega pesnika kakor najgloblja študija.

I.

Zagledal je Aleksej Vasiljevič Koljcov zarjo svojega jutra 2./14. oktobra 1809 v Voronežu, v precej imoviti pa preprosti družini. Dobra matjuška Praskovja Ivanovna ga je negovala z ljubeznijo, oče Vasilij Petrovič ga je vzgajal z resnobo in praktično modrostjo. Vasilij Petrovič je bil kmet in trgovec. Kupoval, redil in prodajal je živino, zlasti drobnico, trgoval s kožami, z volno in z lesom. Obdeloval je tudi nekoliko kmetije. Tako izobražen je bil, da so mu bile odprte celo skrivnosti pisanja in branja. Zaraditega so ga Voronežani čislali, on pa je bil nasproti njim mešetarsko sirov in ošaben, zlasti v poznejših letih, ko je bil njegov sin dosegel vrhunec slave.

Aleksej je bil najstarejši sin v družini. Že zgodaj je kazal, da po duhu ni očetov sin. Zamišljen, bosonog je capljal po ulici in po polju, motril pisani svet z začudenimi očmi in sanjal kdovekaj. Ni ga vzgajal in učil resni oče, ampak naivna mati priroda. Ni mu zapisala domača vzgoja v dušo trdnih нравnih pravil in spoštljivih navad — malček je samo poslušal šum gozdov in polj in trepetanje zeleneče stepe in pesem jasnega neba. Konvencija meščanskih krogov, s katerimi je prihajal v stik, mu ni prijala. Bila je groba in trda. Tudi v rodni hiši niso kramljali z njim mehkih besed ljubezni.

Tako je bilo pesnikovo rano jutro. Toda dan se je dvigal.